WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)
z dnia 25 października 2005 r. *

W sprawach połączonych C-465/02 i C-466/02

mających za przedmiot skargi o stwierdzenie nieważności na podstawie art. 230 WE, wniesione w dniu 30 grudnia 2002 r.,

Republika Federalna Niemiec, reprezentowana przez W.D. Plessinga, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez M. Loscheldera, Rechtsanwalt,

strona skarżąca w sprawie C-465/02,

Królestwo Danii, reprezentowane przez J. Moldego oraz J. Beringa Liisberga, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona skarżąca w sprawie C-466/02,

* Języki postępowania: niemiecki i duński.

popierane przez

Republikę Francuską, reprezentowaną przez G. de Berguesa oraz A. Colomb, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, reprezentowane przez C. Jackson, działającą w charakterze pełnomocnika, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenienci,

przeciwko

Komisji Wspólnot Europejskich, reprezentowanej przez J.L. Iglesiasa Buhiguesa, H.C. Støvlbæka, a także A.M. Rouchaud-Joët i S. Grünheid, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana,

popieranej przez

Republikę Grecką, reprezentowaną przez V. Kontolaimosa i I.K. Chalkiasa, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

interwenient,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas i J. Malenovský, prezesi izb, J.P. Puissochet, R. Schintgen, N. Colneric, S. von Bahr, J.N. Cunha Rodrigues (sprawozdawca), J. Klučka, U. Lõhmus i E. Levits, sędziowie,

rzecznik generalny: D. Ruiz-Jarabo Colomer,
sekretarz: K. Sztranc, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 lutego 2005 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 10 maja 2005 r.,

wydaje następujący

Wyrok

1 Republika Federalna Niemiec i Królestwo Danii wnoszą o stwierdzenie nieważności rozporządzenia Komisji (WE) nr 1829/2002 z dnia 14 października 2002 r. zmieniającego Załącznik do rozporządzenia (WE) nr 1107/96 w odniesieniu do nazwy „Feta" (Dz.U. L 277, str. 10, dalej zwanego „zaskarżonym rozporządzeniem").

Ramy prawne

2 Artykuł 2 ust. 1–3 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 z dnia 14 lipca 1992 r. w sprawie ochrony oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia produktów rolnych i środków spożywczych (Dz.U. L 208, str. 1, dalej zwanego „rozporządzeniem podstawowym") stanowi:

„1. Ochrona oznaczeń [nazw] pochodzenia i oznaczeń geograficznych produktów rolnych i artykułów spożywczych we Wspólnocie zostanie przyznana zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Do celów niniejszego rozporządzenia:

a) »nazwa pochodzenia« oznacza nazwę regionu, konkretne miejsce lub w wyjątkowych przypadkach kraj, używaną do opisu produktu rolnego lub środka spożywczego:

— pochodzącego z tego regionu, konkretnego miejsca lub kraju, oraz

— którego jakość lub cechy charakterystyczne są głównie lub wyłącznie związane z tym szczególnym otoczeniem geograficznym i właściwymi dla niego czynnikami naturalnymi oraz ludzkimi i produkcja którego, przetwarzanie i przygotowywanie odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym;

b) »oznaczenie geograficzne« oznacza nazwę regionu, konkretne miejsce lub w wyjątkowych przypadkach nazwę kraju, używaną do opisu produktu rolnego lub środka spożywczego:

— pochodzącego z tego regionu, konkretnego miejsca lub kraju, i

— posiadającego specyficzną jakość, cieszące się uznaniem i posiadające inne cechy przypisywane temu pochodzeniu geograficznemu oraz którego produkcja i/lub przetwarzanie, i/lub produkcja odbywa się na tym określonym obszarze geograficznym.

3. Niektóre tradycyjne geograficzne lub niegeograficzne nazwy określające produkt rolny lub środek spożywczy pochodzący z regionu lub konkretnego miejsca spełniające warunki, o których mowa w ust. 2 lit. a) myślnik drugi, są również uważane za nazwy pochodzenia".

3 Artykuł 3 ust. 1 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Nazwy, które stały się nazwami rodzajowymi nie mogą być zarejestrowane.

Dla celów niniejszego rozporządzenia »nazwa, która stała się nazwą rodzajową« oznacza nazwę produktu rolnego lub środka spożywczego, która, pomimo że odnosi się do miejsca lub regionu, w którym produkt ten lub środek spożywczy był pierwotnie produkowany albo wprowadzany na rynek, stała się nazwą powszechną produktu rolnego lub środka spożywczego.

W celu ustalenia, czy nazwa stała się rodzajową, czy też nie, brane będą pod uwagę wszystkie czynniki, w szczególności:

— istniejąca sytuacja w państwie członkowskim, z którego nazwa pochodzi, a także na obszarach spożycia,

— istniejąca sytuacja w innych państwach członkowskich,

— odnośne przepisy prawa krajowego i przepisów Wspólnoty.

Gdy w wyniku zastosowania procedury określonej w art. 6 i 7, wniosek o rejestrację zostaje odrzucony, ponieważ nazwa stała się rodzajowa, Komisja opublikuje tę decyzję w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich*".

4 W art. 5–7 rozporządzenia podstawowego ustanowiona została tzw. „zwykła procedura" rejestracji. W ramach tej procedury w art. 7 ustanowiono procedurę sprzeciwu wobec wniosku o rejestrację.

5 Zgodnie z art. 6 ust. 3 tego rozporządzenia:

„Jeśli nie przekazano Komisji oświadczenia o sprzeciwie zgodnie z art. 7, nazwa zostanie wpisana do rejestru prowadzonego przez Komisję zatytułowanego »Rejestr chronionych nazw pochodzenia oraz chronionych oznaczeń geograficznych«, które zawierają nazwy zainteresowanych grup i organów kontrolnych".

6 Artykuł 15 rozporządzenia podstawowego przewiduje, że w celu ustanowienia przepisów, do których wydania upoważnia to rozporządzenie:

„Komisję wspiera komitet złożony z przedstawicieli państw członkowskich, któremu przewodniczy przedstawiciel Komisji.

Przedstawiciel Komisji przedstawi komitetowi projekt środków, które mają być podjęte. Komitet wyda swą opinię na temat projektu w terminie, który może być określony przez przewodniczącego zgodnie z pilnością sprawy. Opinia zostanie wydana większością głosów określoną w art. 148 ust. 2 Traktatu przewidzianą w przypadku decyzji, które Rada jest zobowiązana przyjmować na wniosek Komisji. Głosy przedstawicieli państw członkowskich w komitecie będą ważone w sposób określony przez ten artykuł. Przewodniczący nie bierze udziału w głosowaniu.

Komisja przyjmie zamierzone środki, jeśli są one zgodne z opinią komitetu.

Jeżeli przewidywane środki nie są zgodnie z opinią komitetu lub, jeśli nie wydano opinii, Komisja bezzwłocznie przedłoży Radzie wniosek dotyczący środków, jakie mają zostać podjęte. Rada działa na podstawie większości kwalifikowanej.

Jeżeli po upływie terminu trzech miesięcy od daty przedłożenia sprawy Radzie nie podjęła ona żadnych działań, Komisja przyjmuje proponowane środki".

7 Ponadto w art. 17 rozporządzenia podstawowego ustanowiona została tzw. „uproszczona procedura" rejestracji, opisana w następujący sposób:

„1. W ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie poinformują Komisję, które swoje prawnie chronione nazwy lub, w tych państwach, gdzie nie ma systemu ochrony, które stały się nazwami zwyczajowymi w wyniku częstego stosowania, chcą zarejestrować zgodnie z niniejszym rozporządzeniem.

2. Stosownie do procedury określonej w art. 15 Komisja zarejestruje nazwy określone w ust. 1, które są zgodne z art. 2 i 4. Przepisy art. 7 nie mają zastosowania. Jednakże nazwy rodzajowe nie będą rejestrowane.

3. Państwa członkowskie mogą utrzymywać ochronę krajową nazw, o których poinformowały zgodnie z ust. 1 do czasu podjęcia decyzji o rejestracji".

8 Zgodnie z art. 1, pkt 15 rozporządzenia Rady (WE) nr 692/2003 z dnia 8 kwietnia 2003 r. zmieniającego rozporządzenie nr 2081/92 (Dz.U. L 99, str. 1), wymieniony wyżej art. 17 został uchylony, jednak jego przepisy pozostały w mocy w stosunku do zarejestrowanych nazw oraz do nazw, dla których wystąpiono z wnioskiem o rejestrację zgodnie z procedurą określoną w art. 17 przed wejściem w życie rozporządzenia nr 692/2003, czyli z dniem 24 kwietnia 2003 r.

9 Decyzją Komisji 93/53/EWG z dnia 21 grudnia 1992 r. ustanawiającą komitet naukowy dla określenia nazw pochodzenia, oznaczeń geograficznych i świadectw o szczególnym charakterze (Dz.U. 1993, L 13, str. 16) Komisja ustanowiła tzw. „komitet naukowy", którego zadaniem jest badanie, na wniosek Komisji, problemów technicznych, w szczególności w dziedzinie stosowania rozporządzenia podstawowego.

10 Zgodnie z art. 3 tej decyzji, członkowie komitetu są mianowani przez Komisję spośród wysoko kwalifikowanych ekspertów o kompetencjach określonych w art. 2. Zgodnie z art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 1 decyzji, komitet zbiera się na wniosek przedstawiciela Komisji i obraduje na temat spraw, co do których Komisja zwróciła się o opinię.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

11 Pismem z dnia 21 stycznia 1994 r. rząd grecki wystąpił o rejestrację nazwy „feta" jako nazwy pochodzenia na podstawie art. 17 rozporządzenia podstawowego.

12 Dnia 12 czerwca 1996 r. Komisja wydała rozporządzenie (WE) nr 1107/96 w sprawie rejestracji oznaczeń geograficznych i nazw pochodzenia zgodnie z procedurą określoną w art. 17 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2081/92 (Dz.U. L 148, str. 1). Zgodnie z art. 1 akapit pierwszy tego rozporządzenia, nazwa „feta", znajdująca się w załączniku do tego rozporządzenia w części A, rubryka „sery", kraj „Grecja", została zarejestrowana jako chroniona nazwa pochodzenia.

13 Wyrokiem z dnia 16 marca 1999 r. w sprawach połączonych C-289/96, C-293/96 i C-299/96 Dania i in. przeciwko Komisji, Rec. str. I-1541, Trybunał stwierdził nieważność rozporządzenia nr 1107/96 w zakresie rejestracji nazwy „feta" jako chronionej nazwy pochodzenia.

14 W pkt 101 tego wyroku Trybunał uznał, że przy rejestracji nazwy „feta" Komisja w ogóle nie uwzględniła faktu, że nazwa ta była od dawna używana w niektórych państwach członkowskich innych niż Republika Grecka.

15 W pkt 102 tego wyroku Trybunał uznał, że przy rozpatrywaniu, czy „feta" stanowi nazwę rodzajową, Komisja nie wzięła w należyty sposób pod uwagę ogółu czynników, które miała obowiązek wziąć pod uwagę zgodnie z art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia podstawowego.

16 W następstwie tego wyroku, w dniu 25 maja 1999 r. Komisja wydała rozporządzenie (WE) nr 1070/99 zmieniające załącznik do rozporządzenia Rady (WE) nr 1107/96 (Dz.U. L 130, str. 18), w którym nazwę „feta" usunięto z rejestru chronionych nazw pochodzenia oraz z załącznika do rozporządzenia nr 1107/96.

17 Pismem z dnia 15 października 1999 r. Komisja rozesłała do państw członkowskich kwestionariusz dotyczący produkcji i spożycia serów o nazwie „feta", a także zawierający pytanie, czy nazwa ta jest powszechnie znana wśród konsumentów w każdym z tych państw.

18 Otrzymane w odpowiedzi na ten kwestionariusz informacje przedstawiono komitetowi naukowemu, który w dniu 24 kwietnia 2001 r. wydał opinię (dalej zwaną „opinią komitetu naukowego"). W swojej opinii komitet uznał jednogłośnie, że nazwa „feta" nie ma charakteru nazwy rodzajowej.

19 Dnia 14 października 2002 r. Komisja wydała zaskarżone rozporządzenie. Na mocy tego rozporządzenia nazwa „feta" ponownie została zarejestrowana jako chroniona nazwa pochodzenia.

20 Artykuł 1 tego rozporządzenia stanowi:

„1. Nazwa »Φέτα« (Feta) zostaje wpisana do rejestru chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych, przewidzianego w art. 6 ust. 3 rozporządzenia (EWG) nr 2081/92 jako chroniona nazwa pochodzenia (AOP).

2. Do Załącznika do rozporządzenia (WE) nr 1107/96, w rubryce »sery« i »Grecja« części A, dodaje się nazwę »Φέτα« (Feta)".

21 Zgodnie z motywem 20 zaskarżonego rozporządzenia:

„(20) Zgodnie z informacjami przekazanymi przez państwa członkowskie, na serach noszących na obszarze Wspólnoty nazwę »Feta« znajduje się na etykiecie odpowiednie bezpośrednie lub pośrednie odniesienie, niezależnie

od tego czy są wytwarzane w innych państwach członkowskich niż Grecja, do obszaru, tradycji kulturowych lub cywilizacji greckiej, w formie napisów lub rysunków [w] wyraźny sposób kojarzących się z Grecją. Oznacza to, że specjalnie sugeruje się i poszukuje związku między nazwą »Feta« a Grecją, gdyż reputacja oryginalnego produktu stanowi część strategii sprzedaży, stwarzając w ten sposób realne ryzyko wprowadzenia konsumenta w stan niepewności. Etykiety sera »Feta« niepochodzącego z Grecji, sprzedawanego na obszarze Wspólnoty pod taką nazwą bez bezpośredniej lub pośredniej aluzji do Grecji, stanowią mniejszość, i ser sprzedawany w ten sposób stanowi bardzo niewielki odsetek wspólnotowego sera »Feta« sprzedawanego obecnie na rynku Wspólnoty".

22 Zgodnie z motywami 33–37 rozporządzenia:

„(33) Komisja przyjęła opinię doradczą Komitetu Naukowego. Komisja uważa, że ogólna wyczerpująca analiza wszystkich informacji o charakterze prawnym, historycznym, kulturalnym, politycznym, społecznym, ekonomicznym, naukowym i technicznym, które zostały przekazane przez państwa członkowskie lub zostały uzyskane w wyniku badań, które przeprowadziła lub zleciła Komisja, pozwala uznać, że nie spełnia on w szczególności żadnego z kryteriów wymaganych zgodnie z art. 3 rozporządzenia (EWG) nr 2081/92 dla uznania powszechnego [rodzajowego] charakteru nazwy, i że w związku z tym, nazwa »Feta« nie stała się »nazwą produktu rolnego lub środka spożywczego, który, chociaż związany jest z miejscem lub regionem gdzie ten produkt rolny lub ten artykuł spożywczy był pierwotnie wytwarzany lub sprzedawany, stała się wspólną nazwą produktu rolnego lub środka spożywczego«.

(34) Powszechny [rodzajowy] charakter nazwy »Feta« nie został potwierdzony, a Komisja sprawdziła, zgodnie z art. 17 ust. 2 rozporządzenia (EWG) nr 2081/92, że wniosek władz greckich zmierzających do zarejestrowania nazwy »Feta« jako chronionej nazwy pochodzenia jest zgodny z art. 2 i 4 tego rozporządzenia.

(35) Nazwa »Feta« jest tradycyjną niegeograficzną nazwą w rozumieniu art. 2 ust. 3 rozporządzenia (EWG) nr 2081/92. Wymienione w tym ustępie określenia »region« i »miejsce« mogą być interpretowane tylko z punktu widzenia geomorfologicznego a nie administracyjnego, w przypadku gdy czynniki naturalne i ludzkie nierozłącznie związane z danym produktem mogą wykraczać poza granice administracyjne. Jednakże zgodnie z zastosowaniem wspomnianego ustępu obszar geograficzny nierozłącznie związany z nazwą nie może obejmować całego kraju. W przypadku nazwy »Feta«, stwierdzono, że wyodrębniony obszar geograficzny, określony w art. 2 ust. 2 lit. a) tiret drugie tego rozporządzenia obejmuje wyłącznie terytorium Grecji kontynentalnej oraz departament Lesbos. Wszystkie pozostałe wyspy i archipelagi są z niego wyłączone, gdyż nie spełniają wymogów czynników naturalnych i/lub ludzkich. Ponadto administracyjne wyodrębnienie obszaru geograficznego zostało wyjaśnione i rozwinięte, gdyż w specyfikacji produktu przedstawionej przez władze greckie podane są wymogi bezwzględne i kumulacyjne [kumulatywne]: w szczególności, obszar pochodzenia surowca jest zasadniczo ograniczony faktem, że mleko służące do wyrobu sera »Feta« musi pochodzić od tradycyjnie hodowanych owiec i kóz lokalnych ras i których pożywienie musi być bezwzględnie oparte na roślinności występującej na obszarach wypasu wybieranych regionów.

(36) Stwierdzono, że obszar geograficzny, który jest administracyjnie wyodrębniony oraz wymogi specyfikacji produktu [są] w odpowiednim stopniu homogeniczne, co pozwala na spełnienie wymogów art. 2 ust. 2 lit. a) i art. 4 ust. 2 lit. f) rozporządzenia (EWG) nr 2081/92. Ekstensywny wypas i wypas sezonowy, będące kamieniami węgielnymi hodowli owiec i kóz, które mają dostarczać surowca do produkcji sera »Feta«, są owocem tradycji przodków pozwalającej na dostosowanie do zmian klimatu i ich oddziaływania na dostępną roślinność. Prowadzi to do rozwoju małych, bardzo wytrzymałych i odpornych ras owiec i kóz, zdolnych do przeżycia w środowisku oferującym niewiele pożywienia z punktu widzenia ilościowego, ale jakościowo posiadającym bardzo zróżnicowaną specyficzną roślinność, dającą gotowemu produktowi szczególny smak i aromat. Oddziaływanie wzajemne między szczególnymi czynnikami naturalnymi i ludzkimi, w szczególności tradycyjna metoda produkcji bezwzględnie wymagająca odprowadzenia wody bez ciśnienia, dała serowi »Feta« duże międzynarodowe uznanie.

(37) Przedstawiona przez władze greckie specyfikacja produktu zawiera wszystkie informacje wymagane zgodnie z art. 4 rozporządzenia (EWG) nr 2081/92, a formalna analiza tej specyfikacji produktu nie ujawniła oczywistych błędów w ocenie i należy [zatem] zarejestrować nazwę »Feta« jako chronioną nazwę pochodzenia".

Żądania stron i przebieg postępowania przed Trybunałem

23 W sprawie C-465/02 Republika Federalna Niemiec wnosi do Trybunału o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonego rozporządzenia;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

24 W sprawie C-466/02 Królestwo Danii wnosi do Trybunału o:

— stwierdzenie nieważności zaskarżonego rozporządzenia;

— obciążenie Komisji kosztami postępowania.

25 Komisja w obu sprawach wnosi do Trybunału o:

— oddalenie skargi;

— obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

26 Postanowieniami Prezesa Trybunału z dnia 13 maja i 3 czerwca 2003 r. Republika Francuska i Zjednoczone Królestwo zostały dopuszczone do udziału w sprawie w charakterze interwenientów na poparcie żądań skarżących, a Republika Grecka na poparcie żądań Komisji.

27 Postanowieniem Prezesa Trybunału z dnia 13 stycznia 2005 r. sprawy C-465/02 i C-466/02 zostały połączone do celów procedury ustnej oraz wydania wyroku.

W przedmiocie dopuszczalności

28 Rząd grecki podnosi, że skargi Republiki Federalnej Niemiec i Królestwa Danii zostały wniesione po terminie. Ogłoszenie zaskarżonego rozporządzenia miało miejsce w dniu 15 października 2002 r. Ponieważ skargi złożono dopiero dnia 30 grudnia 2002 r., nie został dochowany dwumiesięczny termin, o którym mowa w art. 230 akapit piąty WE.

29 Tego argumentu nie można uwzględnić. Zgodnie z art. 81 ust. 1 regulaminu, termin do złożenia skargi zaczyna bowiem biec dopiero począwszy od upływu czternastego dnia następującego po dniu opublikowania danego aktu. Do tego dochodzi przedłużenie terminu ze względu na odległość, o którym mowa w art. 81 ust. 2 regulaminu, czyli dziesięć dodatkowych dni. Biorąc pod uwagę te zasady, skargi w niniejszej sprawie zostały wniesione w terminie.

Co do istoty sprawy

W przedmiocie pierwszego zarzutu

30 Rząd niemiecki wskazuje na naruszenie regulaminu wewnętrznego komitetu, o którym mowa w art. 15 rozporządzenia podstawowego (dalej zwanego „komitetem regulacyjnym") oraz naruszenie rozporządzenia Rady z dnia 15 kwietnia 1958 r. w sprawie określenia systemu językowego Europejskiej Wspólnoty Gospodarczej (Dz.U. 1958, 17, str. 385). Dokumenty, które miano rozpatrywać na posiedzeniu komitetu regulacyjnego w dniu 20 listopada 2001 r. ani nie zostały doręczone rządowi niemieckiemu na czternaście dni przed tym posiedzeniem, ani nie były doręczone w języku niemieckim.

31 Zgodnie z informacjami, które przedstawiono Trybunałowi, w dniu posiedzenia komitet regulacyjny nie miał jeszcze własnego regulaminu wewnętrznego. Należy więc odwołać się do standardowego regulaminu wewnętrznego — decyzji Rady 1999/468/WE (Dz.U. 2001, C 38, str. 3).

32 Zgodnie z art. 3 ust. 1 i 2 tej decyzji:

„1. Zgodnie z art. 13 ust. 2 przewodniczący wysyła członkom Komitetu zaproszenie na posiedzenie, porządek dzienny i projekt środków, w odniesieniu do których komitet jest proszony o wydanie opinii, oraz inne dokumenty robocze nie później niż 14 dni kalendarzowych przed datą posiedzenia [...].

2. W przypadkach pilnych i jeżeli konieczne jest, aby przyjęte środki zostały wprowadzone niezwłocznie, przewodniczący może na wniosek członka komitetu lub z własnej inicjatywy skrócić określony w ust. 1 termin przekazania do pięciu dni kalendarzowych przed datą posiedzenia [...]".

33 Artykuł 3 rozporządzenia nr 1 stanowi:

„Dokumenty kierowane przez instytucję do państwa członkowskiego lub osoby podlegającej jurysdykcji państwa członkowskiego są sporządzane w języku tego państwa".

34 Bezsporny jest fakt, że pocztą elektroniczną z dnia 9 listopada 2001 r. Komisja przekazała rządowi niemieckiemu zaproszenie na posiedzenie komitetu regulacyjnego w dniu 20 listopada 2001 r. W zaproszeniu tym jako pierwszy punkt porządku obrad przewidziano wymianę poglądów w sprawie „Feta". Komisja dołączyła do tej wiadomości dwa załączniki, obydwa sporządzone w języku angielskim i francuskim. Jeden z tych załączników zawierał streszczenie odpowiedzi państw członkowskich na kwestionariusz Komisji z dnia 15 października 1999 r. dotyczący produkcji, spożycia

i rozpowszechnienia fety. Drugi z załączników zawierał projekt wstępny opinii naukowej w tej sprawie.

35 W trakcie posiedzenia komitetu regulacyjnego w dniu 20 listopada 2001 r. delegacja niemiecka poprosiła o niemiecką wersję obu załączników. Jest bezsporne, że nigdy jej nie otrzymała.

36 Nawet przy założeniu, że brak niemieckiej wersji tych dwóch załączników nie był zgodny z art. 3 rozporządzenia nr 1, to tego rodzaju nieprawidłowość nie pociąga za sobą stwierdzenia nieważności zaskarżonego rozporządzenia.

37 Takie uchybienie proceduralne może bowiem spowodować stwierdzenie nieważności ostatecznie przyjętego aktu tylko w przypadku, gdyby bez tego uchybienia procedura mogła doprowadzić do przyjęcia innego rozwiązania (zob. podobnie wyroki z dnia 29 października 1980 r. w sprawach połączonych od 209/78 do 215/78 i 218/78 Van Landewyck i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 3125, pkt 47; z dnia 20 października 1987 r. w sprawie 128/86 Hiszpania przeciwko Komisji, Rec. str. 4171, pkt 25 i z dnia 21 marca 1990 r. w sprawie C-142/87 Belgia przeciwko Komisji, zwanej „Tubemeuse", Rec. str. I-959, pkt 48).

38 Otóż w trakcie omawianego posiedzenia komitetu doszło jedynie do przedstawienia stanowisk kolejno przez wszystkie delegacje na temat sprawy „Feta" i wyników kwestionariusza Komisji. Komitet ten rozpatrzył projekt rozporządzenia dopiero w terminie późniejszym, na posiedzeniu w dniu 16 maja 2002 r. Jednakże wtedy nie uzyskano kwalifikowanej większości głosów, co pozwoliłoby przyjąć ten projekt. Z kolei Rada, na posiedzeniu w dniu 27 czerwca 2002 r., nie była w stanie przyjąć projektu rozporządzenia w tym przedmiocie, również ze względu na brak kwalifikowanej większości. Na każdym z tych posiedzeń Republika Federalna Niemiec głosowała przeciwko przedłożonemu projektowi. Nawet gdyby to państwo członkowskie dysponowało niemiecką wersją obu dokumentów na posiedzeniu

w dniu 20 listopada 2001 r., to nie mogłoby się przeciwstawić temu projektowi z większą skutecznością.

39 Wobec nieprzyjęcia rozporządzenia przez Radę, Komisja sama wydała zaskarżone rozporządzenie, zgodnie z art. 15 akapit piąty rozporządzenia podstawowego. Instytucja ta była więc uprawniona do przyjęcia na własną odpowiedzialność proponowanych regulacji.

40 W tych okolicznościach fakt, że zaproszenie na posiedzenie komitetu regulacyjnego w dniu 20 listopada 2001 r. nastąpiło na mniej niż czternaście dni przed posiedzeniem oraz że nie było w trakcie tego posiedzenia niemieckiej wersji obu omawianych dokumentów nie mógł wywrzeć żadnego wpływu na ostatecznie przyjęte rozwiązanie.

41 Należy zatem oddalić pierwszy zarzut.

W przedmiocie drugiego zarzutu

42 Rząd niemiecki twierdzi, że miało miejsce naruszenie art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego. Wyraz „feta" pochodzi z języka włoskiego i oznacza „plaster". Przyjął się on w języku greckim w XVII wieku. Nazwę „feta" stosowano nie tylko w Grecji, lecz także w innych krajach bałkańskich i bliskowschodnich na określenie sera

w solance. Komisja niesłusznie rozpatrywała w motywach zaskarżonego rozporządzenia, czy „feta" stała się oznaczeniem rodzajowym. Skoro wyraz ten jest przede wszystkim pojęciem niegeograficznym, Komisja powinna była ustalić, że zyskał on geograficzne znaczenie, nieobejmujące przy tym całego terytoriom państwa członkowskiego. Poza tym, podregion wskazany przez rząd grecki we wniosku o rejestrację został stworzony sztucznie; nie znajduje on odzwierciedlenia ani w tradycji, ani w powszechnym przekonaniu. Ponadto feta nie zawdzięcza swej jakości i cech wyłącznie środowisku geograficznemu; twierdzenia zawarte w motywie 36 zaskarżonego rozporządzenia nie znajdują poparcia ani we wniosku rządu greckiego o rejestrację, ani w ustaleniach komitetu naukowego. Wreszcie, nie ma zgodności między ośrodkiem produkcji i ośrodkiem przygotowania, co wynika zarówno z greckich przepisów prawa, jak i z faktu, że Wspólnota udziela pomocy na produkcję fety na Wyspach Egejskich.

43 Rząd duński twierdzi, że nazwa „feta" nie spełnia warunków niezbędnych do tego, by zarejestrować ją jako tradycyjną nazwę niegeograficzną zgodnie z art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego. Rząd ten uważa w tej kwestii, że udowodnienie, iż warunki rejestracji nazwy pochodzenia o charakterze tradycyjnej nazwy niegeograficznej zostały spełnione należy najpierw do państwa będącego wnioskodawcą, a następnie do Komisji. Zdaniem tego rządu, obszar geograficzny określony do celów tej rejestracji, czyli Grecja kontynentalna i departament Lesbos, obejmuje prawie całą Grecję i że nie przedstawiono żadnego obiektywnego wytłumaczenia, co odróżnia regiony, które zostały z niego wyłączone. Rząd duński zaznacza, że szczególny związek, którego istnienie między serem feta i określonym we wniosku obszarem geograficznym jest wymagane, nie istnieje, z tego tylko powodu, że feta pochodzi z całych Bałkanów, a nie tylko z Grecji. Wskazany obszar geograficzny charakteryzuje się wieloma zróżnicowaniami w zakresie klimatu i ukształtowania terenu, a feta grecka występuje w wielu odmianach, które różnią się między sobą smakiem. Międzynarodowego uznania, jakim cieszy się feta, nie zawdzięcza ona bezpośrednio określonemu obszarowi geograficznemu, lecz wynika ono w dużym stopniu ze znacznego rozmiaru produkcji i eksportu innych państw, wśród nich, w drugiej połowie XX wieku, Królestwa Danii.

44 Rząd francuski występujący w charakterze interwenienta po stronie rządu niemieckiego i duńskiego zauważa, że wyraz „feta", który oznacza po włosku „plaster", nie jest nazwą geograficzną. Zatem zastosowanie mają przepisy art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego. Ponieważ zawierają one odesłanie do art. 2 ust. 2 lit. a) tiret drugie tego rozporządzenia, wynika z tego, że nazwa „feta" może podlegać rejestracji jako chroniona nazwa pochodzenia wyłącznie, jeżeli jej jakość lub cechy charakterystyczne byłyby głównie lub wyłącznie związane ze szczególnym otoczeniem geograficznym i właściwymi dla niego czynnikami naturalnymi oraz ludzkimi i którego produkcja, przetwarzanie i przygotowywanie odbywałyby się na tym określonym obszarze geograficznym. Po pierwsze, wbrew przepisom art. 2 ust. 2 tego rozporządzenia, obszar geograficzny produkcji fety w Grecji stanowi niemal całość terytorium Republiki Greckiej, a po drugie, feta produkowana jest poza terytorium Grecji, na przykład we Francji, w warunkach porównywalnych do warunków panujących na terytorium Grecji. Francuskim wytwórniom serów udało się bowiem dzięki wspólnotowym subwencjom zaadaptować rzemieślnicze metody do produkcji przemysłowej i wytwarzają one obecnie między 10 000 a 12 000 ton sera feta rocznie. Obie te uwagi stanowią przeszkodę w rejestracji na rzecz Republiki Greckiej nazwy „feta" jako chronionej nazwy pochodzenia.

45 Rząd Zjednoczonego Królestwa również występuje w charakterze interwenienta po stronie rządu niemieckiego i duńskiego, lecz bez przedstawiania uwag.

46 W niniejszym sporze bezsporny jest fakt, że pojęcie „feta" pochodzi od włoskiego słowa „fetta", które oznacza „plaster", a w języku greckim przyjęło się ono w XVII wieku. Jest również bezsporne, że „feta" nie jest nazwą regionu, miejsca ani kraju w rozumieniu art. 2 ust. 2 lit. a) rozporządzenia podstawowego. Zatem pojęcie to nie może zostać zarejestrowane jako nazwa pochodzenia na mocy tego przepisu. Stąd można je najwyżej zarejestrować na podstawie art. 2 ust. 3 rozporządzenia

podstawowego, który rozszerza definicję nazwy pochodzenia, w szczególności na niektóre tradycyjne nazwy niegeograficzne.

47 Na tej właśnie podstawie nazwę „feta" zarejestrowano w drodze zaskarżonego rozporządzenia jako nazwę geograficzną. Zgodnie z motywem 35, „nazwa »Feta« jest tradycyjną niegeograficzną nazwą w rozumieniu art. 2 ust. rozporządzenia [podstawowego]".

48 Aby korzystać z ochrony na podstawie powyższego przepisu, tradycyjna nazwa niegeograficzna musi w szczególności określać produkt lub środek spożywczy „pochodzący z regionu lub konkretnego miejsca".

49 Ponadto art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego, poprzez odesłanie do art. 2 ust. 2 lit. a) tiret drugie tego rozporządzenia, zawiera wymóg, aby jakość lub cechy charakterystyczne produktu rolnego lub środka spożywczego były głównie lub wyłącznie związane ze szczególnym otoczeniem geograficznym i właściwymi dla niego czynnikami naturalnymi oraz ludzkimi i aby produkcja, przetwarzanie i przygotowywanie tego produktu odbywały się na tym określonym obszarze geograficznym.

50 Z łącznego brzmienia obu tych przepisów wynika, że miejsce lub region, o których mowa w art. 2 ust. 3, muszą być określone jako środowisko geograficzne o szczególnych czynnikach naturalnych oraz ludzkich, mogące nadać produktowi rolnemu lub środkowi spożywczemu jego charakterystyczne cechy. Dany obszar pochodzenia musi więc charakteryzować się jednolitymi czynnikami naturalnymi, wyodrębniającymi go spośród graniczących z nim obszarów (zob. podobnie wyrok z dnia 20 lutego 1975 r. w sprawie 12/74 Komisja przeciwko Niemcom, Rec. str. 181, pkt 8).

51 Właśnie w świetle tych różnych kryteriów należy zbadać, czy przyjęte w zaskarżonym rozporządzeniu określenie regionu pochodzenia jest zgodne z wymogami art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego.

52 Ponieważ Komisja przyjęła w tym celu za podstawę greckie uregulowania w tej dziedzinie, należy przypomnieć, że art. 1 greckiego rozporządzenia ministra nr 313 025 z dnia 11 stycznia 1994 r. w sprawie uznania chronionej nazwy pochodzenia sera feta stanowi:

„1. Uznaje się nazwę »feta« za chronioną nazwę pochodzenia sera białego w solance tradycyjnie produkowanego w Grecji, a konkretnie (»syngekrimena«) w regionach wymienionych w ust. 2 niniejszego artykułu, z mleka owczego lub jego mieszanki z mlekiem kozim.

2. Mleko używane do produkcji »fety« powinno pochodzić wyłącznie z regionów Macedonia, Tracja, Epir, Tesalia, Centralna Grecja, Peloponez oraz z departamentu (»Nomos«) Lesbos".

53 Wyodrębniony w ten sposób obszar geograficzny produkcji fety obejmuje wyłącznie część kontynentalną Grecji oraz departament Lesbos. Wyłączone są z niego wyspa Kreta, a także niektóre greckie archipelagi, a mianowicie Sporady, Cyklady, Dodekanez i Wyspy Jońskie.

54 Nie można uznać, że tereny wyłączone z tego obszaru geograficznego są nieznaczną częścią Grecji. Określony w krajowych przepisach obszar produkcji sera pod nazwą

„feta" nie obejmuje więc całego terytorium Republiki Greckiej. Nie ma zatem potrzeby rozpatrywać, czy zgodnie z art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego obszar geograficzny związany z daną nazwą może obejmować całe terytorium państwa.

55 Należy natomiast zbadać, czy tak określony obszar wyodrębniono w sposób sztuczny.

56 Artykuł 2 ust. 1 lit. e) rozporządzenia ministra nr 313 025 stanowi w tym względzie, iż: „mleko służące do wyrobu fety powinno pochodzić od tradycyjnie hodowanych ras owiec i kóz, przystosowanych do życia w regionie produkcji fety, a podstawą ich pożywienia powinna być występująca w tym regionie roślinność".

57 Z informacji przedłożonych Trybunałowi, a w szczególności ze specyfikacji produktu przekazanej przez rząd grecki Komisji w dniu 21 stycznia 1994 r. dla celów rejestracji nazwy „feta" jako nazwy pochodzenia wynika, że za pomocą tego przepisu, łącznie z art. 1 tego rozporządzenia, wyodrębniono obszar geograficzny określony w szczególności pod kątem cech ukształtowania terenu, czyli charakteru głównie górzystego lub na wpół górzystego, pod kątem cech klimatycznych, mianowicie. łagodnej zimy, upalnego lata i długiego okresu nasłonecznienia, a także pod kątem cech botanicznych, czyli roślinności typowej dla średnich gór bałkańskich.

58 Informacje te wykazują w wystarczający sposób, że obszar ten charakteryzuje się jednolitymi czynnikami naturalnymi, odróżniającymi go od obszarów z nim graniczących. Z akt sprawy wynika, że tereny Grecji wyłączone z tego wyodrębnionego obszaru nie charakteryzują się tymi samymi czynnikami naturalnymi. Zatem obszar niniejszy nie został wyodrębniony w sposób sztuczny.

59 Jeśli chodzi o wspólnotowe uregulowania dotyczące pomocy na produkcję fety na Wyspach Egejskich, to rzeczywiście art. 6 ust. 2 rozporządzenia Rady (EWG) nr 2019/93 z dnia 19 lipca 1993 r. wprowadzającego szczególne środki dla mniejszych wysp Morza Egejskiego dotyczące niektórych produktów rolnych (Dz.U. L 184, str. 1) przewidywał, zanim nie został on zmieniony przez art. 1 pkt 4 rozporządzenia Rady (WE) nr 442/2002 z dnia 18 lutego 2002 r. (Dz.U. L 68, str. 4), pomoc na „prywatne przechowywanie lokalnie wyprodukowanych serów: Feta, co najmniej dwumiesięczny [...]".

60 Przepis ten pokazuje, że feta wytwarzana jest również na mniejszych wyspach Morza Egejskiego.

61 Komisja potwierdziła zresztą w uwagach przedstawionych Trybunałowi, że rzeczywiście feta pochodzi z lokalnej produkcji na niektórych mniejszych wyspach Morza Egejskiego.

62 Niemniej jednak zaznaczyła ona również, że wyspy te należą administracyjnie do departamentu Lesbos.

63 Zaś departament ten stanowi część obszaru geograficznego określonego w krajowych przepisach, wyodrębniających obszar produkcji fety.

64 Wynika z tego, że art. 6 ust. 2 rozporządzenia nr 2019/93 pozostaje w zgodzie z określeniem obszaru geograficznego produkcji fety zawartym w przepisach

krajowych i we wniosku o rejestrację tej nazwy, co oznacza, że argument rządu niemieckiego dowodzący czegoś przeciwnego jest bezzasadny.

65 Skarżące podnoszą, że feta nie zawdzięcza swej jakości i cech głównie lub wyłącznie określonemu środowisku geograficznemu, jak wymaga tego art. 2 ust. 2 lit. a) tiret drugie rozporządzenia podstawowego.

66 Jednakże w motywie 36 zaskarżonego rozporządzenia wymieniony jest szereg czynników wskazujących na to, że cechy fety wynikają głównie z określonego środowiska geograficznego. Wbrew twierdzeniom rządu niemieckiego, znajduje to poparcie w specyfikacji produktu przedstawionej przez rząd grecki, w której wyszczególniono czynniki naturalne i ludzkie, które nadają fecie szczególne cechy.

67 Do tych czynników należy czas nasłonecznienia, rozpiętość temperatur, sezonowy i ekstensywny wypas oraz roślinność.

68 Skarżące nie wykazały bezzasadności oceny Komisji w tej kwestii.

69 Należy zatem oddalić zarzut naruszenia art. 2 ust. 3 rozporządzenia podstawowego jako bezzasadny.

W przedmiocie trzeciego zarzutu

70 Rząd niemiecki twierdzi, że zaskarżone rozporządzenie narusza art. 3 ust. 1 rozporządzenia podstawowego. Jego zdaniem „feta" jest nazwą rodzajową w rozumieniu tego właśnie artykułu. Komisja nie wzięła w należyty sposób pod uwagę wszystkich czynników, w szczególności tego, że feta produkowana jest w innych niż Grecja państwach członkowskich, spożycia fety poza Grecją, postrzegania przez konsumentów, krajowych i wspólnotowych uregulowań, a także wcześniejszych ocen Komisji. Prawdopodobieństwo wprowadzenia konsumenta w błąd, na które powołano się w motywie 28 zaskarżonego rozporządzenia, nie może służyć za podstawę ochrony nazwy „feta", gdyż mylący wygląd produktu nie ma żadnego związku z tym, czy dana nazwa jest rodzajowa czy też stanowi nazwę pochodzenia.

71 Ponadto zdaniem tego rządu stwierdzenie, że nazwa „feta" nie stała się nazwą rodzajową, nie zostało wystarczająco uzasadnione w rozumieniu art. 253 WE, ponieważ odesłanie w tej kwestii do opinii doradczej komitetu było w tym przypadku niewłaściwe.

72 Zdaniem rządu duńskiego, Komisja wydała zaskarżone rozporządzenie z naruszeniem art. 3 ust. 1 i art. 17 ust. 2 rozporządzenia podstawowego, jako że pojęcie „feta" jest nazwą rodzajową. Twierdzi on, że jeżeli nazwa ma od początku charakter rodzajowy lub też jeżeli nabyła go później, to zachowuje ten charakter na zawsze i nieodwracalnie. Do państwa będącego wnioskodawcą, a w drugiej kolejności do Komisji należy wykazanie, że nazwa niebędąca nazwą geograficzną nie jest nazwą rodzajową.

73 Rząd duński utrzymuje także, że feta nie pochodzi konkretnie z Grecji, czy to jako nazwa, czy też jako produkt. Tradycyjny obszar jej spożycia i produkcji obejmuje wiele krajów bałkańskich. Republika Grecka sama importowała, wytwarzała, konsumowała i eksportowała ser o nazwie „feta", w tym również fetę wytwarzaną z mleka krowiego. Prawdopodobnie po wielu latach greccy konsumenci uważają tę nazwę za rodzajową. Tak samo w innych krajach, wspólnotowych lub nie, w których

fetę spożywa się i produkuje w dużych ilościach, konsumenci uważają fetę za nazwę rodzajową. Poza swym obszarem pochodzenia feta jest przedmiotem legalnej produkcji i sprzedaży w licznych państwach członkowskich i krajach trzecich.

74 Produkcja i sprzedaż fety w Danii nie jest wcale sprzeczna, wciąż zdaniem duńskiego rządu, z tradycyjnymi, rzetelnymi praktykami, a także nie rodzi wcale prawdopodobieństwa wprowadzenia konsumenta w błąd, z tej prostej przyczyny, że uregulowania duńskie już od 1963 r. nakazują używać nazwy „duńska feta". Fakt, iż feta jest nazwą rodzajową, wynika z ogółu przepisów i aktów tworzonych przez wspólnotową władzę prawodawczą, w skład której wchodzi Komisja.

W przedmiocie rodzajowego charakteru nazwy

75 Należy przypomnieć, że zgodnie z art. 3 ust. 1 akapit trzeci rozporządzenia podstawowego:

„W celu ustalenia, czy nazwa stała się rodzajową, czy też nie, brane będą pod uwagę wszystkie czynniki, w szczególności:

— istniejąca sytuacja w państwie członkowskim, z którego nazwa pochodzi, a także na obszarach spożycia,

— istniejąca sytuacja w innych państwach członkowskich,

— odnośne przepisy prawa krajowego i przepisów Wspólnoty".

76 Co do wysuwanego przez rząd duński argumentu, że pojęcie „feta" oznacza pewien rodzaj sera pochodzącego z Bałkanów, to bezsporny jest fakt, że białe sery w solance wytwarzano od dawna nie tylko w Grecji, lecz również w różnych państwach na Bałkanach i w południowo-wschodniej części basenu Morza Śródziemnego. Niemniej jednak, jak zaznaczono w pkt B lit. a) opinii komitetu naukowego, sery te są znane w tych krajach pod nazwami innymi niż „feta".

77 Jeśli chodzi o sytuację w zakresie produkcji w samej Republice Greckiej, to rząd grecki twierdzi, a nikt temu nie zaprzecza, że do 1988 r. ser wytwarzany z mleka krowiego według metod innych niż tradycyjne metody greckie był przywożony do Grecji pod nazwą „feta" oraz że do 1987 r. ser feta produkowany był na terytorium tego państwa członkowskiego według metod nietradycyjnych, w szczególności z mleka krowiego.

78 Trzeba przyznać, że gdyby tego rodzaju praktyki miały trwać dłużej, to mogłyby one nadać nazwie „feta" charakter rodzajowy. Jednakże należy pamiętać, że rozporządzeniem ministra nr 2109/88 z dnia 5 grudnia 1988 r. w sprawie akceptacji zastąpienia art. 83 „Wyroby serowarskie" kodeksu żywności, ustalone zostało określenie obszaru geograficznego produkcji za pomocą tradycyjnych praktyk. W 1994 r. rozporządzenie ministra nr 313 025 ujednoliciło wszelkie obowiązujące w zakresie sera feta wymagania. Zaś te wszystkie nowe uregulowania sprawiły, że tego typu działania nie powinny się powtórzyć.

79 Odnośnie do sytuacji w zakresie produkcji w innych państwach członkowskich, należy przypomnieć, że Trybunał orzekł w pkt 99 przywoływanego wcześniej wyroku Dania i in. przeciwko Komisji, iż fakt, że dany produkt był zgodnie z prawem sprzedawany pod jakąś nazwą w niektórych państwach członkowskich może stanowić czynnik, który należy wziąć pod uwagę przy ocenie, czy nazwa ta stała się nazwą rodzajową w rozumieniu art. 3 ust. 1 rozporządzenia podstawowego.

80 Komisja przyznaje zresztą, że produkcja fety ma miejsce w niektórych innych niż Republika Grecka państwach członkowskich, czyli w Królestwie Danii, Republice Federalnej Niemiec i Republice Francuskiej. Zgodnie z 13 i 17 motywem zaskarżonego rozporządzenia Republika Grecka produkuje około 115 000 ton rocznie. W 1998 r. blisko 27 640 ton zostało wyprodukowanych w Danii. Od roku 1988 do 1998 produkcja francuska wahała się między 7 960 a 19 964 ton. Jeśli chodzi o produkcję niemiecką, to waha się ona od 1985 r. między 19 757 a 39 201 ton.

81 Z przywołanych powyżej motywów wynika, że produkcja fety rozpoczęła się w Niemczech w 1972 r., we Francji w 1931 r., a w Danii w latach trzydziestych XX wieku.

82 W dodatku bezsporny jest fakt, że tak wytwarzany ser mógł być zgodnie z prawem sprzedawany, w tym nawet w Grecji, przynajmniej do 1988 r.

83 Chociaż wielkość tej produkcji była stosunkowo duża, a czas jej trwania znaczny, to należy podkreślić, co uczynił komitet naukowy w tiret pierwszym zawartej w opinii konkluzji, że produkcja fety nadal skupia się w Grecji.

84 Ponadto okoliczność, że dany produkt był produkowany zgodnie z prawem w innych niż Republika Grecka państwach członkowskich jest tylko jednym z czynników, które należy wziąć pod uwagę zgodnie z art. 3 ust. 1 rozporządzenia podstawowego.

85 Mając na uwadze spożycie fety w różnych państwach członkowskich, w odróżnieniu od jej produkcji, należy zauważyć, że z 19 motywu zaskarżonego rozporządzenia wynika, iż ponad 85 % wspólnotowej konsumpcji fety rocznie na osobę przypada w Grecji. Jak zwraca uwagę komitet naukowy, spożycie fety skupia się więc w tym państwie członkowskim.

86 Przedstawione Trybunałowi informacje wskazują na fakt, iż większość konsumentów w Grecji uważa, że nazwa „feta" ma konotacje geograficzne, a nie rodzajowe. Natomiast w Danii większość konsumentów ma konotacje rodzajowe tej nazwy. Trybunał nie dysponuje pewnymi danymi w odniesieniu do innych państw członkowskich.

87 Przedstawione Trybunałowi dowody wskazują również, że w innych niż Grecja państwach członkowskich feta systematycznie sprzedawana jest z etykietami, na których znajdują się odniesienia do greckich tradycji kulturowych i greckiej cywilizacji. Można więc słusznie wnioskować, że konsumenci w tych państwach członkowskich postrzegają fetę jako ser kojarzący się z Republiką Grecką, choćby nawet był on w rzeczywistości wyprodukowany w innym państwie członkowskim.

88 Te rozmaite czynniki dotyczące spożycia fety w państwach członkowskich wskazują, że nazwa „feta" nie ma charakteru rodzajowego.

89 Odnośnie do argumentu rządu niemieckiego, w którym powołano się na drugie zdanie 20 motywu zaskarżonego rozporządzenia, to z pkt 87 niniejszego wyroku wynika, że jeśli chodzi o konsumentów w innych niż Republika Grecka państwach

członkowskich, nie jest błędem stwierdzenie, iż „[...] specjalnie sugeruje się i poszukuje związku między nazwą »Feta« a Grecją, gdyż reputacja oryginalnego produktu stanowi część strategii sprzedaży, stwarzając w ten sposób realne ryzyko wprowadzenia konsumenta w stan niepewności".

90 Przedstawiony przez rząd niemiecki argument dowodzący czegoś przeciwnego jest zatem bezzasadny.

91 Jeśli chodzi o uregulowania krajowe, należy wziąć pod uwagę fakt, iż zgodnie z 18 i 31 motywem zaskarżonego rozporządzenia, Królestwo Danii i Republika Grecka były w tamtym czasie jedynymi państwami członkowskimi, które miały przepisy konkretnie odnoszące się do fety.

92 W uregulowaniach duńskich mowa jest z kolei nie tylko o „fecie", lecz też o „fecie duńskiej", co wskazuje na to, że w Danii w stosunku do nazwy „feta" bez dodatkowego określenia utrzymały się skojarzenia greckie.

93 Ponadto, jak stwierdził Trybunał w pkt 27 powoływanego wyżej wyroku Dania i in. przeciwko Komisji, nazwa „feta" była chroniona umową między Republiką Austrii a Królestwem Grecji, zawartą dnia 20 czerwca 1972 r. na podstawie układu z dnia 5 czerwca 1970 r. między tymi dwoma państwami, dotyczącego ochrony oznaczeń pochodzenia, nazw pochodzenia i nazw produktów rolnych, rzemieślniczych i przemysłowych (BGBl. nr 378/1972 i 379/1972). Od tamtej pory użycie tej nazwy jest na terytorium Austrii zastrzeżone wyłącznie dla produktów greckich.

94 Wynika z tego, że ogół odnośnych przepisów krajowych wskazuje na nierodzajowy charakter nazwy „feta".

95 Jeśli chodzi o uregulowania wspólnotowe, to rzeczywiście w nomenklaturze wspólnej taryfy celnej i w przepisach wspólnotowych dotyczących refundacji wywozowych, nazwy „feta" używa się bez określenia państwa członkowskiego pochodzenia.

96 Niemniej zarówno wymienione wyżej przepisy i nomenklatura celna obowiązują w dziedzinie ceł, a ich celem nie jest ustalanie praw własności przemysłowej. Ich przepisy nie mają więc decydującego znaczenia w kontekście niniejszej sprawy.

97 Co do wcześniejszych ocen Komisji, faktycznie instytucja ta w dniu 21 czerwca 1985 r. na pytanie na piśmie nr 13/85 posła do Parlamentu Europejskiego udzieliła następująco brzmiącej odpowiedzi: „[...] feta jest rodzajem sera, a nie nazwą pochodzenia" (Dz.U. z dnia 30 września 1985 r., C 248, str. 13).

98 W tym względzie należy jednakże pamiętać, że w tamtym czasie nie było jeszcze wspólnotowej ochrony nazw pochodzenia ani oznaczeń geograficznych, którą wprowadzono po raz pierwszy rozporządzeniem podstawowym. W czasie, gdy udzielano tej odpowiedzi nazwa „feta" była chroniona w Grecji jedynie poprzez tradycyjne praktyki.

99 Z powyższego wynika, że liczne istotne i ważne dowody wskazują na to, iż nazwa ta nie stała się nazwą rodzajową.

100 W związku z tymi dowodami należy uznać, że Komisja mogła zgodnie z prawem zdecydować w zaskarżonym rozporządzeniu, że nazwa „feta" nie stała się nazwą rodzajową w rozumieniu art. 3 rozporządzenia podstawowego.

W przedmiocie uzasadnienia

101 Wreszcie co do argumentu, że zaskarżone rozporządzenie nie jest dostatecznie uzasadnione, jeśli chodzi o stwierdzenie, że nazwa „feta" nie jest rodzajowa, należy po pierwsze zbadać znaczenie opinii komitetu naukowego, a po drugie stopień szczegółowości podanego uzasadnienia.

102 W motywach 11–21, a także w motywie 33 tego rozporządzenia Komisja sama poddaje analizie kwestię rodzajowego charakteru nazwy „feta". Dopiero w motywach 22–32 Komisja relacjonuje opinię komitetu naukowego. Twierdzenie, iż uzasadnienie, którym opatrzone jest to rozporządzenie w zakresie rodzajowego charakteru nazwy „feta" polega jedynie na przytoczeniu tej opinii nie jest więc ścisłe.

103 Z decyzji nr 93/53 wynika, że komitet naukowy został powołany przez Komisję i że przez nią mianowani są jego członkowie. Komitet zbiera się na wniosek przedstawiciela tej instytucji i obraduje na temat spraw, co do których Komisja zwróciła się o opinię.

104 Zgodnie z tymi przepisami, Komisja miała prawo wedle swej oceny poddawać pod obrady mianowanych do tego komitetu ekspertów, zagadnienia dotyczące nazw pochodzenia, w celu uzyskania pomocy w wyjaśnieniu danej kwestii, co uczyniła w niniejszej sprawie. Do Komisji należała również decyzja, w jakim stopniu postąpi ona zgodnie z udzieloną przez ten komitet opinią.

105 Z 33 motywu zaskarżonego rozporządzenia wynika, że w niniejszej sprawie Komisja przyjęła wskazówki, których udzielił komitet. Postępowanie takie jest zgodne zarówno z przepisami decyzji 93/53, jak i art. 253 WE.

106 Jeśli chodzi o stopień szczegółowości uzasadnienia zaskarżonego rozporządzenia w zakresie rodzajowego charakteru nazwy „feta", to zgodnie z utrwalonym orzecznictwem uzasadnienie, jakiego wymaga art. 253 WE, powinno być dostosowane do charakteru aktu i opisywać w sposób jasny i jednoznaczny rozumowanie instytucji, która wydała akt, pozwalając zainteresowanym poznać podstawy podjętej decyzji, a właściwemu sądowi dokonać jego kontroli (zob. wyrok z dnia 7 lutego 2002 r. w sprawie C-328/00 Weber, Rec. str. I-1461, pkt 42 wraz z powołanym orzecznictwem). Jednak autorzy takiego aktu prawnego nie musza odnosić się w nim do oczywiście drugoplanowych kwestii ani uprzedzać możliwych zastrzeżeń (zob. w tym zakresie wyrok z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-367/95 P Komisja przeciwko Sytraval i Brink's France, Rec. str. I-1719, pkt 64).

107 W motywach 11–33 zaskarżonego rozporządzenia Komisja jasno wyłożyła główne okoliczności, na podstawie których doszła do wniosku, że nazwa „feta" nie jest nazwą rodzajową w rozumieniu art. 3 rozporządzenia podstawowego. Ten sposób przedstawienia stanowi uzasadnienie wystarczające z punktu widzenia art. 253 WE.

108 Wynika z tego, że argument, iż uzasadnienie do zaskarżonego rozporządzenia jest niewystarczające, jeśli chodzi o stwierdzenie, że nazwa „feta" nie jest nazwą rodzajową, jest bezzasadny.

109 Oznacza to, że należy oddalić zarzut naruszenia art. 3 ust. 1 rozporządzenia podstawowego oraz art. 253 WE jako bezzasadny.

110 W świetle całości powyższych rozważań należy oddalić skargę w niniejszej sprawie.

W przedmiocie kosztów

111 Zgodnie z art. 69 § 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ Komisja wniosła o obciążenie Republiki Federalnej Niemiec i Królestwa Danii kosztami postępowania, a Republika Federalna Niemiec i Królestwo Danii przegrały sprawę, należy obciążyć je kosztami postępowania. Zgodnie z art. 69 § 4 regulaminu Republika Grecka, Republika Francuska i Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej, występujące w charakterze interwenientów, pokrywają własne koszty.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

1) **Skargi zostają oddalone.**

2) **Republika Federalna Niemiec zostaje obciążona kosztami postępowania w sprawie C-465/02, a Królestwo Danii zostaje obciążone kosztami postępowania w sprawie C-466/02.**

3) **Republika Grecka, Republika Francuska oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej ponoszą własne koszty.**

Podpisy